Zaterdag 24 Mei 1913 — 6e Jaargang No. 34

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3III Amsterdam.

SOC.DEM.WEEKBLAD

Administratieadres: Post Box 379 Amsterdam.

· VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. ·
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd. Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —
Advertentiën per regel 10 cent. Bij abonnementen speciaal tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Vijftig jaren. — Tegen Troelstra over het Imperialisme. — De Strijd der Sigarenmakers. — In zijn tegendeel omgeslagen. — Een Kwakzalver. — Koncentratie en Vrouwenkiesrecht. — Politiek en Polemiek. — Roode Mei in Rusland. — Europa en de militaire uitgaven. — Uitslag Referendum. — Van de Afdeelingen. — Advertentiën.

Militarisme en Socialisme.

Hoogst aktueel!

Een 1 cents-vlugschrift over dit onderwerp. Het vlugschrift heeft 8 pagina's; 100 ex. worden voor 75 cent geleverd. Doet uw bestellingen bij het Partij-Sekretariaat.

En: Werkt met deze brochure.

Vijftig jaren.

23 Mei 1863: Stichting van de Algemeene Duitsche Arbeiders-Vereeniging.

De stichting van de Algemeene Duitsche Arbeiders-Vereeniging was het werk van *Ferdinand Lasalle.* Zoolang de strijd van de arbeidersklasse en de herinnering eraan duurt, zoolang zal de herinnering aan Lassalle als de stichter van deze organisatie levendig blijven. Want hij verstond het, de arbeidersklasse een doel te toonen, dat nabij genoeg was, om niet als verre onbereikbare ster te schijnen, en dat de energie van de arbeiders spande en hun geestkracht koncentreerde, en hij verstond het tevens, deze strijd voor het nabij liggende doel aan de arbeidersklasse, die zich om zijn vaan schaarde, in het bewustzijn te hameren als de strijd voor de bevrijding der arbeidersklasse. Maar hoe onmetelijk groot de verdienste van Lassalle voor de stichting van de Algemeene Duitsche Arbeiders-Vereeniging ook is, het is geen Lassalle-feest dat wij vieren. Het is de viering van de bevrijdings-strijd der arbeidersklasse. Het was een kleine schare, die na de dood van Lassalle om het vaandel bijeen was. En ofschoon ze in Schweitzer een kloeke leider had, die uit het leger der bourgeoisie tot haar kwam, toch had geen leider de arbeidersklasse bij de Vereeniging kunnen houden, als de arbeidersklasse zich niet reeds wezenlijk van de geestelijke invloed van het kapitalisme had bevrijd. De oorlogsjaren kwamen met de golf van nationalisme, en toen was er een klaar inzicht in het wezen van de kapitalistische maatschappij noodig, om het proletarische doel vast in het oog te houden. De overwinning (van de Duitschers in 1871) kwam, en de stabiliseering van de kapitalistisch-kontrarevolutionaire machten, en het kapitalisme scheen zoo sterk bevestigd, zoo goed door de bajonetten verzekerd, dat een diep weten van de onvermijdelijkheid van zijn ondergang noodig was, om als kleine partij de strijd ertegen te voeren. Toen kwam de Socialistenwet van 1878 met al zijn infaamheid, met de honger, de kerker, de jacht op menschen en de verbanning. En desondanks, ondanks alles, groeide het getal strijders, groeide hun inzicht, groeide hun zelfstandigheid. Géén slag van de reaktie kon het in 1863 aangevangen werk meer verbreken.

Het kapitalisme vergrootte met elke schrede van zijn ontwikkeling het aantal proletariërs, bracht ze nauwer samen in de huurkazernen en fabrieken, vermaatschappelijkte de arbeid, en versterkte de voorwaarden voor de overwinning van het Socialisme. De arbeiders leerden in die strijd oneindig veel: hoe meer ze zich van de geestelijke invloed van het kapitalisme emancipeerden, des te duidelijker werd het hun, dat de eindelijke overwinning eerst mogelijk was, als de meerderheid van het arbeidende volk hetzelfde heeft bereikt: geestelijke onafhankelijkheid van de machten van het kapitalisme, geschiktheid tot aaneengesloten doelbewust handelen.

Sinds dit inzicht onder de klassebewuste arbeiders zich verbreid heeft, is er voor ons geen «te lange weg», geen te «lange duur» van de strijd, geèn te groote offers. We weten, dat wij strijders zijn voor de grootste, diepst in de menschheids-geschiedenis ingrijpende Revolutie. Hoe zouden we dan kunnen vertsagen wegens de duur en de offers van de strijd? En als we heden na 50 jaren op de stichting van de Duitsche Sociaal-demokratie terugzien, als we dat, wat de duitsche arbeidersklasse op het oogenblik is, vergelijken met dat wat ze een halve eeuw geleden was, dan klopt ons het hart door de zekerheid van de overwinning en door vreugde. Wij waren een massa onwetende armzalige knechten van het kapitaal. We zwoegden zonder te weten dat er een ander beter leven mogelijk was. De besten van onze vaderen hoorden met ernst naar het geleuter der liberale „inzicht"-brengers, die hun met mondjesmaat de verdunde liberale wijsheid brachten als aan onmondige kinderen. Tegenwoordig is de Duitsche Sociaaldemokratie de kultuurmacht van Duitschland. Er is geen andere klasse, waar elke vooruitgang van de menschheid *die* weerklank vindt die zij in de arbeidersklasse wekt; er is geen klasse die met beslistheid voor het hoogste goed der menschheid tegen zijn belagers opkomt behalve de arbeidersklasse. Meer dan één derde van het arbeidende volk staat reeds in de rijen van de om bevrijding van den arbeid strijdenden. Wij hebben voor deze strijd wapens geschapen, als geen andere om de macht worstelende klasse ze ooit bezat. Niet hoogmoed, niet spitsburgerlijke tevredenheid spreekt uit deze woorden, want nòg dragen we de ketenen en de beslissende slagen moeten nog geslagen worden. Maar een bewustzijn van groeiende kracht, een wil om ons in te spannen, een wil tot de overwinning is het die ons bezielt.

De bevrijdingsstrijd, die de Duitsche arbeidersklasse voor vijftig jaar begon, is nog niet ten einde. Maar de macht groeit, die de wezenlijke en eenige vrijheidsstrijd met de overwinning zal bekronen. Het zal de zege zijn van de vereenigde menschheid!

B. Z.

Tegen Troelstra over het Imperialisme.

In mijn debat van laatstleden Zondag kon ik slechts de hoofdlijnen aangeven. Ik betoogde, dat het Imperialisme, veroorzaakt door het produceeren, door de arbeiders van overvloed kapitaal, den export daarvan naar nog niet door het kapitaal uitgebuitte gewesten, en den strijd om deze door de kapitalistische landen, zich nog zeer kan uitbreiden, daar Klein-Azië, Armenië, Arabië, Syrië, Mesopotamië, Perzië, gedeelten van China, Nederl. Indië, de Congo, de Portugeesche koloniën nog te nemen zijn; dat de steeds sterker bewapening en het oorlogsgevaar, zoover wij zien kunnen, dus blijven; dat daardoor (en door andere oorzaken: patroonsbond, trust, duurte, bankwezen etc.) de klassentegenstellingen scherper worden en de sociale wetgeving bijna overal stil staat.

Het Imperialisme doet de verschillen der burgerlijke partijen binnenslands verdwijnen, dringt hen allen samen tot één actie voor »hun vaderland« tegen de arbeiders, doet slechts een schijn van verschil (in Holland de antithese) blijven bestaan, een schijn dien de partijen, om de arbeiders te bestrijden, opzettelijk in leven houden.

Over dit laatste: de binnenlandsche politiek in verband met de nieuwe ontwikkeling van het kapitalisme, bood ik, omdat hij daarover niet gesproken had, Troelstra debat aan.

Voortgaande betoogde ik, dat in de toekomst in het grootste deel van Europa geen dynastische oorlogen (voor het belang van vorstenhuizen, zooals b.v. sommige oorlogen van Napoleon III) en geen nationale oorlogen (tot het vereenigen van één volk, zooals de oorlogen van Pruissen tegen Denemarken, Oostenrijk en Frankrijk, die de éénheid van Duitschland ten doel hadden) meer mogelijk zijn, maar dat wij imperialistische oorlogen (tot het vergrooten van uitbuitingsgebied), en wel vooral om Afrika en Azië, te verwachten hebben.

Dat daarmee de positie der arbeidersklasse ten opzichte van den oorlog veranderd is, daar er nu niet meer van aanval of verdediging (b.v. tegen Rusland) sprake is, maar *alle* landen door den dráng van het kapitaal naar expansie, een aanvallende politiek voeren. [1])

Hieruit leidde ik af, dat voor de arbeiders de vraag van aanval of verdediging heeft opgehouden te bestaan [2]), dat er voor hen, internationaal, voortaan slechts één vijand is: het Imperialisme van alle kapitalistische landen, en dat zij, zooals het Congres te Bazel heeft gevoeld, en, gedeeltelijk, tot bewustzijn, verkondiging en uitvoering heeft gebracht, voortaan slechts één taak hebben tegen den oorlog: n.l. het *gezamenlijk, met alle middelen,* voorkomen van den oorlog.

Waar alle kapitalistische naties, alle burgerpartijen als middel voor hun expansiezucht slechts hebben bewapening en bedreiging met oorlog, daar hebben alle arbeiders één wapen daartegen: het verzet, met alle middelen.

Ten slotte vergeleek ik de S. D. A. P. en de S. D. P. in dit punt met elkaar. Troelstra's kamerrede is in strijd met het Bazeler besluit; de erkenning van de plicht het land te verdedigen is geen middel om den oorlog tegen te gaan. Integendeel. Zij versterkt de bourgeoisie in haar militarisme en imperialisme. De S. D. P. daarentegen roept de arbeiders op het besluit van Bazel uit te voeren, ook met de algemeene staking.

Ik kritiseerde Tr.'s gebrek aan vertrouwen in de alg. staking tegen den oorlog en zijn meening dat zij onnoodig zou zijn, en eindigde met het geloof uit te spreken dat de strijd tusschen Arbeid en Kapitaal zou beslecht worden in den strijd van Imperialisme en Socialisme.

Dit zijn natuurlijk slechts de hoofdlijnen die wij in een beperkt debat tegen de Reformisten kunnen

1) De bekende woorden van Bebel en andere socialisten dat zij het vaderland *tegen een aanval willen verdedigen* golden voor internationale toestanden en verhoudingen die bezig zijn te verdwijnen of verdwenen zijn. Wanneer Bebel of een ander nu nog spreekt van: bereid zijn tot gaan naar de grenzen, plicht, nobel (!) werk, etc., dan toont hij dat hij òf de nieuwe verhoudingen nog niet heeft doorzien òf de consequenties er niet uit trekt.

2) Wanneer er b.v. om Marokko oorlog was ontstaan, dan was noch Duitschland, noch Frankrijk de aangevallene, maar beide waren aanvaller geweest.

aangeven. Er blijven talrijke punten over op welke het goed is nu in «De Tribune» nader in te gaan.

En wel voornamelijk: Het belang der geheele bourgeoisie bij het imperialisme. Het imperialisme als oorzaak der groeiende eenheid der burgerlijke partijen, in ons land van klerikalen en liberalen. Het imperialisme der groote kapitalistische staten. Het imperialisme der kleine kapitalistische naties met kolonieën, dus van Nederland b.v. Het imperialisme en de kleine naties zonder kolonieën. Het imperialisme als oorzaak van de eenheid der arbeiders, voor het eerst in daad, internationaal, tegen de geheele internationale kapitalistische wereld. Het Imperialisme en de Vaderlandsliefde. Het Imperialisme en de burgerlijke Vredesbeweging. Het Imperialisme en het Volksleger. De Massa-staking in verband met het Imperialisme. H. G.

(Wordt vervolgd.)

De Strijd der Sigarenmakers.

Zoo is de strijd der Sigarenmakers deze week na meer dan drie maanden worsteling beëindigd en is het doel, dat de heeren patroons met hun uitsluitingen hadden, zeker niet gelukt. De heeren dachten de arbeiders uit elkaar te slaan en op hun knieën te krijgen, maar de sigarenmakers zijn integendeel hun organisaties trouw gebleven, de heele lange strijd door, tot het einde toe.

Het spreekt vanzelf dat wij niet kunnen oordeelen over de beteekenis der kleine verbeteringen door de arbeiders bij de eind-overeenkomst behaald. Dat ze klein zijn staat wel vast, maar zegt toch niets voor de beteekenis van de strijd zelve. Voor de beteekenis van deze strijd als van zoovele andere hebben we te zien naar het uithoudingsvermogen van de arbeiders, naar hun organisatie-kracht, naar de offervaardigheid der buitenstaanders en de energie der strijders.

En al moge dit alles niet zóò groot nog zijn als wij allen wenschen dat het worden moet, toch is het reeds groot genoeg geweest om tegenover de op verdeeldheid hopende patroons stand te houden, maanden en maanden.

Maar nu dan ook naar sterker eenheid gezocht, arbeiders! Niemand kan ontkennen dat de steunregeling het zwakke punt der hier verdeelde, hoewel in hun strijd vereenigd staande arbeiders, was. Hoeveel vaster zou de overwinning zijn geweest, indien de steunregeling ware gebruikt om een begin van organisatorische eenheid te brengen tusschen de uit elkaar liggende arbeiders. Vooral de Bond en de Federatie zullen tot eenheid van organisatie moeten komen, willen de Sigarenmakers op den duur de kracht behouden om tegen hun sterker vereenigde patroons opgewassen te zijn. Want dit is ondanks alles het resultaat voor de patroons: sterker aaneensluiting tegenover de arbeiders. Laten de arbeiders dan ook inzien, dat niets eigenlijk meer de eenheid van Bond en Federatie in de weg staat, dan overgeleverde en afgeleefde frases, en misschien — maar dan moeten ook die uit de weg — personen. De Federatie strijdt niet minder »modern» dan de Bond, en in «revolutionairheid» zullen de kern van Bond en Federatie elkaar niet ver uit de weg gaan. Daarom, er moet gezocht naar een weg van eenheid tusschen deze twee, dat is de werkelijke vakbewegingsles uit deze strijd. De arbeiders zelf, de leden, moeten hier een begin maken.

En dan nog deze les. De langdurige strijd om geringe verbeteringen zal nu elk der strijders wel hebben aangetoond, dat de klassestrijd scherper wordt. Moeilijker, zelfs in deze dure tijden, geven de patroons zelfs het geringste. Harde strijd om weinig moet het proletariaat steeds weer voeren. Laat de strijd dan ook naast grootere kracht bij de patroons ten minste dit aan de arbeiders brengen: Beter inzicht en grooter eenheid. Wp.

In zijn tegendeel omgeslagen.

Jl. Zondag hield de Arb. Partij een vergadering in Plancius te Amsterdam, waarin de afgevaardigde voor Amsterdam III, Troelstra, zich te verdedigen had over zijn standpunt ten gunste van de landsverdediging, zooals hij dat in het Parlement had ingenomen. De Arb. Partij had er alles op gezet om de tegenstanders erbuiten te houden en de vrienden erin te laten, door vooruit kaarten te verkoopen (tegen een dubbeltje) aan de adressen van Het Volk en de bureaux van de Arb. Partij. Bovendien werden aan verscheiden onzer partijgenooten kaarten geweigerd, en aan anderen minder gegeven dan zij vroegen, terwijl aan S. D. A. P.ers zelfs méér dan twee kaarten werden uitgereikt. Maar hoe gering de werkelijke invloed van de Arb. Partij is, bleek dan ook thans uitstekend. Ondanks alle kunst- en vliegwerk kwamen de S. D. A. P.ers de kaarten niet in voldoende mate koopen, en zoo was dan ook de vergadering over deze hoogst belangrijke zaak ten slotte door een 600 man slechts bezocht, terwijl de Arb. Partij in III alléén 1150 leden telt!

Maar niet alleen door voorgeschiedenis en vorming maar ook door haar verloop was de vergadering een gevoelige nederlaag voor de S. D. A. P. en haar kandidaat in III, Mr. Troelstra. Want onder de 600 aanwezigen waren in elk geval tientallen revolutionaire arbeiders, die het niet konden verkroppen dat Troelstra in deze ernstige tijden in binnen- en buitenland, de onbeschaamdheid had gehad om in het Parlement de revolutionaire socialistische strijd tegen het militarisme namens het proletariaat op te geven. En tot hun eer moeten we het zeggen, er waren onder deze revolutionairen ook enkele nog van de S. D. A. P.

Maar dàardoor ontstond dan ook bij het antwoord dat Troelstra aan onzen partijgenoot Gorter gaf een onbeschrijfelijk tumult, waarvan wij moeten zeggen dat het bij betere leiding der vergadering had kunnen worden voorkomen, maar waarvan wij in elk geval konstateeren: Het vond zijn oorsprong in het optreden van S. D. A. P.ers tegen S. D. A. P.ers. Eén S. D. A. P.er moest dan ook door zijn eigen partijgenooten worden verwijderd, en zijn wij goed ingelicht, dan dreigt er voor de Federatie Amsterdam een strafgericht tegen twee anderen. Het gaat evenwel niet aan, om zooals enkele S. D. A. P.ers, vooraan natuurlijk *Het Volk* en Hermans, doen, aan de S. D. P. of haar volgers ook maar in het minst de schuld van het tumult te geven. De S. D. P. wil geen tumult en brengt geen tumult, maar strijdt overal voor het vrije woord en weet het ten slotte overal te doen handhaven. Gorter had zelfs nog repliek gewenscht en het was voor hem en ons onaangenaam genoeg dat door het tumult hiervan niets kon komen.

Maar juist doordat het tumult zijn oorzaak vond in de S. D. A. P. zelf, is deze vergadering een nederlaag voor Troelstra als vaderlandsverdediger. Wij twijfelen er niet aan, of hij en zijne vrienden zullen door hun gepraat ten slotte elke halfwegs-tegenstander in hun Partij tot zwijgen weten tebrengen, gelijk Kuyper dit in de zijne terecht brengt, maar *op het moment* was de vergadering in Plancius van jl. Zondag een klap in het gezicht van Troelstra en zijn patriottisch standpunt inzake landsverdediging. Wp.

Een Kwakzalver.

MR. TROELSTRA

op het Congres der S. D. A. P. 23 Maart.

Welk standpunt hebben wij nu tegenover die beide burgerlijke groepen in te nemen?

Er kan geen twijfel zijn: **in dezen strijd om de verdediging van hooge belangen staan wij vlakweg aan de zijde der Vrijzinnige Concentratie.** Elke poging om dit feit aan te tasten zal door mij worden afgewezen als onwaardig aan het standpunt onzer Partij.

Het staat vast, dat wij in het Parlement nog slechts een minderheid kunnen vormen. Daartegenover staan wij tegenover twee burgerlijke groepen, **waarvan de eene slechts zwak, de andere reaktionair is.**

Het Concentratie-program bevat allereerst algemeen mannenkiesrecht.

. . . het vrijzinnig-program bevat daarbij de zeer groote socialistische overwinning, dat uit ons eerste grondwetsherzieningsvoorstel is overgenomen de eisch, dat de beperking van vrouwenkiesrecht nooit aan welstandsgrenzen gebonden mag zijn.

op een vergadering in den Haag op 19 Mei.

Het beteekent niets, dat de Concentratie A. K. wil: iedereen wil tegenwoordig algemeen kiesrecht; wie zegt: ik wil A. K., zegt eigenlijk niets. Zelfs Heemskerk is er niet meer tegen. Hij toch wil allen zelfstandigen het kiesrecht geven; later zal dan worden uitgemaakt, wat men onder zelfstandig verstaat . . . Zoo is het ook met de vraag, wat de Concentratie verstaat onder A. K.

En nà het dedat van Wijnkoop:

In zake het kiesrecht weet men, wat men aan den liberaal heeft. De Clericaal komt met een blanco artikel. De clericaal wil het nieuwe tarief; de liberaal niet; de clericaal is tegen de openbare school; de liberaal niet. Wanneer men zegt, dat dit allemaal hetzelfde is, dan voert men een politiek van kwajongens.

En van zoo iemand zou men niet mogen zeggen, dat hij de arbeiders bedriegt!

Concentratie en Vrouwenkiesrecht.

Naarmate de verkiezingen naderen wordt de kwestie van het vrouwenkiesrecht niet werkelijk urgenter, d.w.z. dat ze meer werkelijk nader zou komen, maar wel gaat ze meer over de tong.

De liberale Concentratie vooral maakt er een druk gebruik van. In de debatten met deze heeren is dat een van de gevoeligste punten, omdat nergens wellicht hun bedriegerij, hun politieke vuilhandel, duidelijker aan 't licht treedt.

Daarbij komt dat de houding der Concentratie, in zake Vrouwenkiesrecht een van de redenen is, waarom de Arbeiderspartij bij de herstemmingen de voorkeur geeft aan Concentratie boven Coalitie.

Wij moeten dus hier goed de puntjes op de i zetten en nog eens met eenige feiten aantoonen, hoe 't er mee staat

*

Het Volk van 10 April zei het zoo duidelijk, wat de houding der Arbeiderspartij in dezen bepaalt. In een stukje tegen een artikel in de Bremer Bürgerzeitung heet het:

Zoo schrijft hij (de schrijver in de Bremer Bürgerzeitung v. R.) dat wij de liberalen (onder zorgvuldig door hem verzwegen voorwaarden) bij de herstemmingen steunen willen, wijl zij voor algemeen mannenkiesrecht zijn en dat, terwijl zij door een tot zekere groepen van bezittende vrouwen beperkt »kiesrecht» de uitbreiding van het mannen-kiesrecht willen te niet doen. *Verzwegen wordt dat in het vrijzinnig concentratie-program uit het grondwetsontwerp onzer Kamerfractie de bepaling is overgenomen, dat bij verleening van vrouwen-kiesrecht geen eischen van* **maatschappelijken welstand** *mogen worden gesteld.*»

Het Volk acht het dus hier een grief, dat aan het concentratie-program in zake Vrouwenkiesrecht niet voldoende recht is wedervaren. In de rede van Mr. Troelstra op het congres der S. D. A. P. was de opneming dezer zinsnede in het Concentratie-program reeds gevierd als »een zeer groote socialistische overwinning,» en gezegd:

Bij deze stemming strijden wij voor een Grondwet, die de vrouwen niet langer uitsluit en *het vrijzinnig program bevat daarbij de zeer groote socialistische overwinning dat uit ons eerste grondwetsherzienings voorstel is overgenomen de eisch . . .* (zie boven).

Afgezien van den onzin, dien Mr. Troelstra hier zeide, dat het bij deze verkiezingen zou gaan om een Grondwetsherziening, welke ook, — immers daartoe is in ieder geval Kamerontbinding noodig en daarna samenwerking van rechterzijde en linkerzijde in de Vereenigde Zitting der Staten-Generaal, — afgezien van dien onzin, was ook hier uitdrukkelijk de formule in zake Vrouwenkiesrecht der Concentratie als een waardevolle stap vooruit geprezen.

Hoever het optimisme,» zullen we maar zeggen, in de leidende kringen der Arbeiderspartij in zake de Vrouwenkiesrecht-formules en -bedoelingen der Concentratie gaat, vinden we ook duidelijk weergegeven in een artikel De vrouw en de verkiezingen» in Het Volk van 13 Mei j.l. van de hand van M. W. Het heet daar:

Dat woord «Algemeen Vrouwen-kiesrecht» wordt ook nog niet uitgesproken door de vrijzinnigen, alleen door enkele vrijzinnig-democraten. De concentratie-partijen, die er eenstemmig vóór zijn om de beletselen tegen het vrouwen-kiesrecht te verwijderen uit de Grondwet en het vrouwenkiesrecht in de toekomst mogelijk te maken, zoeken nog altijd naar het ware soort van vrouwenkiesrecht, dat zij in werkelijkheid zouden willen; kunnen het maar niet eens worden over de formule; in dat gedwarrel van meeningen *zijn ze toch ten slotte gedwongen geworden om van ieder census-kiesrecht voor de vrouw af te zien en blijft er geen andere uitweg over,* **al zullen zij zich hiertegen verzetten, dan het Algemeen Vrouwenkiesrecht, waarheen de sociaaldemokratie hen onherroepelijk zal drijven.**

Men ziet: deze dame gaat nog iets verder.

In haar verbeelding ziet zij reeds in afzienbaren tijd de Liberalen (en de Clericalen ook?) door de aanzwellende drommen der Vrouwenclubs van de S. D. A. P. tot de aanvaarding van het Algemeen Vrouwenkiesrecht genoodzaakt.

Een beminnelijk optimisme, dat inderdaad grappig zou zijn als het hier niet om zoo'n ernstige zaak ging.

*

Wat is dan nu de werkelijkheid?

En waarom hebben wij volkomen het recht om ondanks de opneming der meergenoemde formule in zake Vrouwenkiesrecht in het program der Concentratie en ondanks het feit, dat de Grondwetsherziening-voorstellen der Regeering de vrouw uitdrukkelijk ook verder door de Grondwet het kiesrecht willen onthouden, toch te zeggen, dat uit een oogpunt van duurzaam arbeidersbelang, uit het oogpunt van den socialistischen klassenstrijd, er geen reden is om aan de Liberalen bij de herstemmingen ook in dezen eenigszins de voorkeur te geven boven de Clericalen.

Waarom is dat niet alleen ons recht, maar onze plicht?

Omdat op dit gebied gelijk op elk ander, de klassebewuste arbeiders moeten leeren schijn van wezen, frasen van werkelijkheid, woorden en daden te onderscheiden.

In de eerste plaats leert ons de historisch-materialistische wetenschap, die wij niet als een paradepaard op stal wenschen te laten gelijk de Weekblad-Marxisten, dat ook in deze kwestie, krachtens de klasseverhoudingen in ons land, geen wezenlijk onderscheid van eenige beteekenis tusschen Rechts en Links kan bestaan.

Rechts en Links hebben *hier* op 't stuk van Vrouwenkiesrecht dezelfde belangen, net als op de andere groote punten, omdat ze, als geheel, *dezelfde klassen* vertegenwoordigen. Dit geldt b.v. niet in alle landen (b.v. Duitschland).

De liberalen bedoelen met de formule Vrouwenkiesrecht in hun program, zoo ze er werkelijk iets mee bedoelen, wel degelijk precies datgene, wat «Het Volk» zegt dat ze *niet* willen, namelijk «*het verleenen van het kiesrecht aan een deel der vrouwen uit de bezittende klasse*». *Daartoe* is de sluwe term: maatschappelijke *welstand* gekozen, die zoogenaamd niet als voorwaarde van Vrouwenkiesrecht in de Grondwet mag komen. De nadruk valt hier geheel op het woord welstand, en wel in het negatieve. Iets anders als *welstand* (een onverholen census-kiesrecht) mag dus *wel* als voorwaarde in de Grondwet worden gelegd. En van dat andere weten wij ook, wat het is.

Uit tal van uitingen van liberale kopstukken, kan het worden aangetoond, uitingen, waarvan b. v. Van der Waerden er verschillende heeft bijeengebracht, dat die andere voorwaarde is die van «*maatschappelijke* **bekwaamheid.**» En wie ook maar iets weet van de wijze, waarop de burgerlijke juristen in staat zijn «formules» in elkaar te draaien, voor dien is het duidelijk, dat er tientallen van manieren zijn, om eischen van bekwaamheid of iets van dien aard in de Grondwet op te nemen — altijd als het noodig blijkt, teneinde de arbeidersklasse te schaden, en als de Rechterzijde dit ook inziet, want anders komt er

niets van — tientallen van manieren, waardoor de vrouwen uit de arbeidersklasse, waardoor dus *het proletariaat als klasse* benadeeld, achtergesteld, verzwakt, en de bezittende en kleinburgerlijke klassen versterkt worden.

Waar deze bedoelingen der liberalen als geheel onloochenbaar zijn, en juist het meest duidelijk en het meest vast zijn, naarmate ze behoudender en groot-kapitalistischer zijn — zoo is de oude Sam. van Houten, net als de Savornin Lohman en andere Christelijk-Historischen een van de meest ernstige voorstanders van zulk een soort dameskiesrecht — daar hebben wij den plicht tot de arbeiders te zeggen: dat de Concentratie in zake Vrouwenkiesrecht niet alleen geen voorkeur verdient boven de Coalitie — evenmin als in zake Mannenkiesrecht — maar dat ze op dit punt eigenlijk zelfs gevaarlijker is.

Ten slotte. Het is volstrekt niet zeker of, wanneer er sprake gaat worden van een Grondwetsherziening, de bezittende klassen in haar geheel: Liberaal en Clericaal zoozeer overtuigd zullen zijn van de noodzakelijkheid eener invoering van «beperkt vrouwenkiesrecht» ten einde de bezittende klassen te versterken, dat zij 't noodig zullen vinden, samen — want alleen kunnen ze 't geen van beiden — een formule in elkaar te knutselen.

Dit zal afhangen vooral van de kracht der proletarische kiesrechtbeweging, of die zich, na den stap terug in dit jaar, tot een werkelijk revolutionairen strijd in afzienbaren tijd zal kunnen ontwikkelen.

Hoe krachtiger de strijd, hoe grooter de waarschijnlijkheid, dat de bezittende klassen werkelijk naar het beperkt vrouwenkiesrecht zullen trachten te grijpen.

En daarom zijn in de gegeven omstandigheden zoo juist de woorden, die het orgaan van de meest strijdbare burgerlijke kiesrechtvrouwen, de voorstanders van *elken* vorm van vrouwenkiesrecht, onlangs over den stand van het vraagstuk uitte in (Evolutie, van 23 April):

Voor de buiten de partijen staanden zijn er in den lande twee politieke federaties: de Coalitie en de Concentratie Beide hebben haar verkiezingsprogram: voor de een is dit het Regeeringsontwerp, voor de ander het plan van actie. Als vanzelf sprekend lag op den weg der Vereeniging van Vrouwenkiesrecht beider willen omtrent de vrouw te toetsen, haar meening daaromtrent te kennen te geven. **Toch is in zijn quintessence het Regeeringsontwerp volstrekt niet slechter dan het Concentratie-program.** Beide hebben inzake vrouwenkiesrecht gevolgd de Engelsche broeders: de Regeering zegt: ik weet met het zaakje geen raad, de Staatscommissie wist dit ook niet, edoch zoo gij, Kamerleden, er iets op weet, mij is het wel. De Concentratie zegt: komaan, heeren Volksvertegenwoordigers, laten wij eens gaan discussieeren over de verschillende manieren, waarop Vrouwenkiesrecht ware in te voeren.

Dit in een polemiek tegen de S. D. A. P.-sche feministe M. G. Kramers, die de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht ook al achter den wagen van de Concentratie wilde spannen.

Dit blad heeft gelijk.

Maar hoeveel meer gelijk hebben wij dan, wanneer wij zeggen: Arbeiders, laat u niet door de frases van Liberalen en Arbeiderspartij bedonderen. Ook in zake Vrouwenkiesrecht is Concentratie en Coalitie voor u evenveel waard, d.w.z. *niets.*

v. R.

Politiek en Polemiek.

Aan het juiste adres?

Mr. Sannes maakt in het «Weekblad» van 20 dezer de volgende rake opmerking aan het adres van het vrijzinnige demagogendom:

„Wanneer de vrijzinnigen bovendien probeeren de kiezers vrees aan te jagen voor een klerikale grondwetsherziening, voor de vernietiging der openbare school en wij bedenken dan, dat elke grondwetsherziening op een compromis moet berusten en een klerikale herziening even ondenkbaar is als een vrijzinnige meerderheid, dan zeggen wij eerst recht: heeren vrijzinnigen, uw drukdoen tegenover de sociaal-democratie is „kouwe drukte" en anders niet. Het is een verkiezingstruc Noch van de schrikbeelden die gij ophangt, noch van uw eigen heimelijke hoop komt iets terecht."

Zou Mr. Sannes niet goed doen, terwille van de positieve arbeid der sociaaldemocratie n.l. het verhelderen van het klassebewustzijn, die hij elders in hetzelfde artikel zoo vooropstelt, een dergelijke boutade te richten tot zijn partijchef Mr. P. J. Troelstra?

Deze toch «werkt» met dezelfde schrikbeelden: klerikale grondwetsherziening, vernietiging van de openbare school om de arbeiders bij de herstemmingen voor de vrijzinnige zegekar te spannen. Uw partij Mr. Sannes staat toch juist in den strijd voor deze «hooge» belangen: «vlakweg aan de zijde van de vrijzinnige concentratie»!

Is dan het vreesaanjagen aan de arbeiders voor een klerikale grondwetsherziening, voor de vernietiging van de openbare school door Mr. Troelstra niet in dezelfde mate een «verkiezingstruc» als de «kouwe drukte» van de vrijzinnigen?

C. S.

*

Een konsekwente.

Geknipt uit het verslag van de «N. R. Ct.» ochtendblad B d.d. 15 Mei van het debat van den heer L. M. Hermans, propagandist voor de S. D. A. P. in Gelderland en haar candidaat in verschillende districten, tegen een te Tiel gehouden rede van Mr. Tydeman:

„Deze (Hermans) meende, dat de concentratie wat te laat is gekomen. Waarom heeft zij geen samenwerking met de S. D. A. P. gezocht, die al sedert jaren het volgens inleider zoo gevaarlijke Kuyper-regime bestrijdt?"

En even verder:

„Onwaar noemt debater het, dat de sociaal-democraten zouden weigeren de regeeringstaak, als zij er toe geroepen werden, te aanvaarden.

„Men roept ons er niet toe, zegt hij, onder verwijzing naar de wethouderskeuze te Arnhem."

Uit het verwijzen naar de wethouderskeuze te Arnhem blijkt ten duidelijkste wat deze «propagandist» bedoelt.

En dat dit geen ongelukkige uitlatingen zijn, maar dat het zuiver de opvattingen van dezen opvoeder der arbeiders in Gelderland weergeeft: blijkt uit de den volgenden dag in debat met den heer Eland te Arnhem ten beste geven enormiteiten:

„De volgende debater, de soc: dem: (sic.) Kamerkandidaat de heer Hermans, komt op tegen de wijze, waarop de heer Eland alleen de sociaal-democratie bestreden heeft, als of er geen coalitie bestaat en met nadruk eischt hij voor de S. D. A. P. de eer op, het krachtigst tegen de coalitie te strijden.

Vervolgens bespreekt hij de stemmingen van den heer Eland in de Kamer, om daarna diens beschouwingen over het concentratieprogram onder de oogen te zien.

„Hij is het volkomen eens met den heer Eland, dat de coalitie het land ontreddert, maar hij vraagt hem, hoe hij er dan toe komen kan in het concentratieprogram op te nemen, dat men ook strijdt tegen de soc.-democratie, de vinnigste vijandin der caolitie."

Commentaar is, meenen we, overbodig.

J. H.

*

Waarheen de herstemmingsleus der S. D. A. P. voert.

Zijn wij goed ingelicht, dan kunnen wij behalve de kandidaat voor het eventueel liberaal ministerschap door Mr. Troelstra in Den Haag genoemd, nl. de man van de tuchthuiswet Cort van der Linden, nog een andere kandidaat noemen, en wel de tegenwoordige burgemeester van Rotterdam, de heer Zimmermann. Op zichzelf is natuurlijk alle namennoemerij voor een liberaal ministerie een spelletje waarmee het proletariaat al heel weinig te maken heeft, maar daar deze onze inlichting uit vrij goede bron stamt heeft ze *om de volgende reden* eenige waarde: De heer Zimmermann is nl., zooals hij nog voor enkele weken in de Rotterdamsche Raad verklaarde, een *tegenstander van Alg. Kiesrecht.* Alleen reeds hieraan kan men zien wat voor waarde de Koncentratie heeft voor het proletariaat. De arbeiders zullen goed doen zich niet druk te maken, *ook niet bij de herstemming*, voor de overwinning der Koncentratie, want ze zullen ook door het liberale demagogendom worden opgescheept met reaktionairen. Reaktionairen à la Zimmermann en Cort.

Wp.

Roode Mei in Rusland.

Niets heeft geholpen: noch de dreigementen van uitsluiting door de ondernemers, noch het woeden der bureaukratie die sinds weken de arbeiders door huiszoekingen en gevangenneming in het heele rijk terroriseerde. Ondanks al deze maatregelen, overtrof ook dit jaar de Meiviering in Rusland de stoutste verwachtingen. In Petersburg, Moskou, Odessa, Nikolajef (beide aan de Zwarte Zee) enz. legden de arbeiders op den Russischen Eersten Mei den arbeid neer, en vooral in de hoofdsteden werden geweldige straatdemonstraties gehouden. De Petersburgsche korrespondent van de *Kölnische Zeitung* berichtte voor eenige dagen, dat alle maatregelen van de bureaukratie er op berekend waren te verhinderen dat het bestaan van de Russische Sociaaldemokratie op den Eersten Mei naar buiten zou worden bemerkt. De feiten toonen dat dit plan schitterend is mislukt. Met een élan, dat aan de tijden der Revolutie herinnert, schudde vooral het proletariaat van de hoofdstad alle dreigementen met verachting van zich af, en toonde het door zijn imposante manifestatie zijn gemeenschap met de Internationale Sociaaldemokratie.

Toen de Russische arbeidersklasse verleden jaar haar indrukwekkende Meibetooging hield, was men in de kringen van de Regeering en de ondernemers geneigd dit plotselinge optreden der arbeiders door de kort te voren geschiedde Lena-gruwelen (tegen de mijnwerkers in Oost-Siberië) te verklaren. Maar bij de Meiviering in dit jaar, die in omvang bij die van verleden jaar niet ten achter staat, is een dergelijke verklaring niet te bedenken. Toen het ijs van de Kontra-revolutie eenmaal gebroken was, weken de arbeiders van Rusland in het verloopen jaar niet meer uit de eenmaal veroverde posities terug, en mogen de politieke opstanden in April en Mei van het vorige jaar niet vrij geweest zijn van spontaanheid, de onafgebroken politieke en ekonomische strijd van het laatste jaar hebben gemaakt, dat de proletarische beweging, innerlijk sterker en op een breederen grondslag, *vooruit* is gegaan. Het is voldoende, slechts de meest naar voren tredende gebeurtenissen van het laatste jaar te nemen, om den enormen vooruitgang op alle gebied van de arbeidersbeweging te zien. Het intense deelnemen aan de Doemaverkiezingen, de uitbreiding van de arbeiderspers (2 dagbladen te Petersburg, een Marxistisch en een opportunistisch), de rustelooze arbeid op alle gebieden van publiek leven, de manifestaties en stakingen naar aanleiding van de gewichtigste gebeurtenissen der binnenlandsche politiek, de onvermoeide strijd van het proletariaat tegen de oorlogszucht der Slavofielen (die zich met Bulgarije en Servië tegen Turkije en Oostenrijk èèn voelen) — al deze dingen toonen dat we bij de Meiviering niet te maken hebben met een enkele spontane geestdrift, of zooals de officieuzen (betaalde persridders) het uitdrukken met een door gewetenlooze agitators opgehitste" massa. Als men bedenkt dat de Meiviering in de Russische centra der arbeidersbeweging zelfs in de jaren der Revolutie niet zoo eenstemmig plaats vond als in dit en het vorige jaar, dan komt men veeleer tot het resultaat dat het Russische proletariaat eerst thans de politieke rijpheid heeft erlangt en de innerlijke discipline verbonden met een intens en massaal zelfdoen, waarvan het ontbreken juist de zwakheid uitmaakte van de Russische arbeidersbeweging in de voorgaande periode. Met een gevoel van de grootste vreugde en genoegdoening teekenen we dus ook dit nieuwste groote succes van het Russische proletariaat op. Het gaat rustig voorwaarts op den met het bloed van talrijke klassenstrijders bedekten Russischen grond, en in het door het brutaalste en achterlijkste Regeeringssysteem onderdrukte Russische Rijk groeit het zaad van het Socialisme en den proletarischen klassenstrijd welig op... ondanks alles.

*

Over het verloop van de Russische Meiviering is in de weinige Petersburgsche bladen die 2 Mei verschenen (de meeste konden wegens de typografenstaking niet verschijnen) nog het volgende te vinden:

In Petersburg staakten 1 Mei meer dan 150000 arbeiders. De arbeiders verschenen op de gewone tijd op de fabriek, stelden de direktie van hun besluit tot Meiviering in kennis en verlieten de werkplaats onder het zingen van revolutionaire liederen. Eenige ondernemers hadden er de voorkeur aan gegeven hun arbeiders den 1en Mei vrij te geven. De meeste echter sloten zich aan bij de «overeenkomst» die door het verbond van werkgevers was opgesteld, volgens welke de ondernemer alle arbeiders bij staking moet ontslaan, terwijl de andere ondernemers zich verplichten, de ontslagen arbeiders niet aan te stellen. Nog eenige dagen te voren publiceerde de kommandant van de stad een verklaring, vol van dreigementen tegen de «oproermakers», en die de bevolking ervoor waarschuwde gehoor te geven aan de waanzinnige oproep van kwaadwilligen». Weken lang had de politie 's nachts huiszoeking in de arbeidersbuurten doen plaats vinden en honderden gevangen genomen. En toch twijfelde zelfs de politie geen oogenblik, dat al haar moeite vergeefs zou zijn. Om de manifestaties in het hart van de stad te verijdelen, werden alle toegangen van de buitenbuurten en voorsteden door politie en militairen versperd. De heele stad was vol wapengerucht. Bij de eindpunten der trams stonden politie-afdeelingen, die de arbeiders buiten de wagens moesten houden. Geen arbeider of student die verdacht werd, werd op de Newsky toegelaten. En ondanks al die maatregelen werden in het verloop van eenige uren op de Newsky telkens pogingen gedaan tot een revolutionaire manifestatie. Tegen 3 uur werd in de nabijheid van de Armenische Kerk een roode vlag geheschen. In de voorsteden en arbeidersbuurten demonsteerde de menigte de heele dag op de straten. Bereden politie en kozakken verspreidden de manifestanten, die echter telkens weer bij elkaar kwamen.

Ook in de provincie kwam het in vele plaatsen tot staking, hoewel de Min. v. Binn. Zaken in een rondschrijven had verordend, dat de staking op 1 Mei tegen elken prijs moest worden verhinderd. In Moskou staakten alle drukkerijen en tal van fabrieken en werkplaatsen. In het centrum van de stad waren geen demonstraties, maar in de arbeidersbuurten werden tal van pogingen gedaan, om meetings in de vrije lucht en optochten te houden. In Odessa droeg de staking een partiëel karakter. In Nikolajef staakten volgens ambtelijke opgaven 5000 arbeiders. Deze opgaven zijn natuurlijk zeer gebrekkig. Men zegt niet te veel, als men het totaal aantal stakers in Rusland op 1 Mei op minstens 300000 schat. Tezamen met de Westelijke strekne (Polen, Litthauen enz.) en Finland, die de 1 Mei op de Europeesche datum vierden, bedroeg het getal stakers op 1 Mei *minstens een half millioen.*

Europa en de militaire uitgaven.

De nieuwe voorstellen tot legeruitbreiding van de Duitsche regeering bedreigen niet slechts Duitschland, maar ook geheel Europa met een geweldige vermeerdering van de militaire uitgaven. Het Duitsche militarisme en imperialisme is de voorganger die de andere groote mogendheden en ook de kleine Staten zullen volgen.

Het is daarom noodig eens na te gaan of de nadeelen, die alweer het geweldige aanzwellen van de uitgaven voor het militarisme voor geheel Europa met zich mee brengt, eenigermate in cijfers zijn uit te drukken. Want zelfs kapitalisten worden duizelig bij het aanschouwen van deze reusachtig aanzwellende krijgsgolf.

Onlangs publiceerde een deskundige Dr. Schwarz in het Duitsche tijdschrijft «Tag» een samenvatting van de uitgaven voor het militarisme van de 6 groote mogendheden in den loop van de laatsten tientallen van jaren. Hij verkreeg daarbij het resultaat dat deze uitgaven in de perioden 1881—'90, 1891—1900, 1901—'10 resp. 31.3, 39.2, en 63.6 milliard Mark bedroegen. In deze berekening komt het Duitsche Rijk in de periode 1901—1910 met 11.7 milliard Mark en in de 30-jarige periode 1881—1910 met 25.2 milliard zegge vijf-en-twintigduizend tweehonderd millioen Mark voor.

Terwijl de Duitsche militaire uitgaven voor 1912—1913 op 1570 millioen Mark (1088 voor het leger en 484 voor de marine) bepaald zijn, worden deze voor Engeland, Frankrijk, Oostenrijk, Italië en Rusland resp. op 1468, 1237, 617, 529, 1574 millioen Mark berekend. Te zamen dus een uitgave van rond 7 milliard Mark voor het militarisme in één jaar.

De oorlogsuitgaven zouden dus reeds naar deze berekening in de nieuwe 10-jarige periode van 6.3 tot 7 milliard per jaar gestegen zijn.

Nu zijn echter de berekeningen van Dr. Schwarz klaarblijkelijk te laag.

De «Vorwärts» publiceerde in het nummer 1 Dec. 1912 een berekening, die onweerlegbaar aantoont dat de uitgaven voor het Militarisme in Duitschland, volgens het budget voor 1912—'13 niet 1570 doch 1861 millioen Mark bedragen, als men namelijk alle uitgaven voor leger, vloot, rente van de Staatschuld voorzoover deze voor militaire uitgaven is aangegaan, voor de koloniale politiek, voor het invalidenfonds etc. te zamen neemt.

Wanneer men nu aanneemt, dat de tegenwoordige regeeringsvoorstellen aangenomen worden, dan komt bij de jaarlijksche uitgave van 1861 millioen een uitgave ineens van

1000 millioen Mark en een jaarlijksche vermeerdering van ongeveer 200 millioen. En wanneer dan in de volgende jaren tot 1920 noch voor het leger, noch voor de vloot, noch voor de koloniale politiek hoogere eischen worden gesteld, dan zouden dus de uitgaven voor het Duitsche militarisme in de tegenwoordige 10-jarige periode als minimum 21.6 milliard Mark bedragen.

De uitgaven voor het Duitsche militarisme zullen dus *minstens* in het loopende 10-tal jaren evenveel bedragen *als het geheel van de 30-jarige periode 1881—1910.*

En als men aanneemt dat de militaire uitgaven der andere mogendheden slechts in dezelfde mate zullen toenemen, dan zullen deze uitgaven in de 10-jarige periode van de 3e «Vredesconferentie» die immers in 1914 in Den Haag zal gehouden worden, de duizeligmakende som van minstens 117.000 Millioen Mark bedragen.

De verzekeringspremie, zooals de «geestige» ex-rijkskanselier van Bülow zich eens uitdrukte, die de mogendheden jaarlijks voor het bewaren van de vrede in de loopende 10-jarige periode moeten betalen, bedraagt dus 11700 millioen Mark! Duitschland betaalt hieraan 2100 millioen Mark per jaar, en als men het geheele Duitsche inkomen naar de berekeningen van Steinmann-Bucher op 30 milliard Mark stelt, ja zelfs de berekening, die in het jaar 1909 gemaakt werd, als te laag beschouwt en het jaarlijksche inkomen in de periode 1910—1920 op 40 Milliard per jaar schat, dan wordt het duidelijk hoe ongehoord groot deze «premie» van minstens 5 % van het totaal inkomen is.

En tegenover deze «premie» van 2100 Millioen Mark staat het feit dat aan uitgaven voor beschavings-doeleinden van alle soort de Staat en de gemeenten, dus voor hygiënische zaken, voor armen-, zieken- en weezenverpleging, voor onderwijs, wetenschap en kunst, volgens de berekeningen in de »Vorwärts» van 4 April 1911 in dat jaar slechts 1028 Millioen beschikbaar hadden!

v. R.

Uitslag Referendum.

Uitgebracht werden 278 stemmen.

VOORSTELLEN.

I. De Koninklijke goedkeuring wordt aangevraagd op de statuten der Sociaal-Democratische Partij. Voor 269. Tegen 3. Blanco 5.

II. De Partij aanvaardt het voorstel van de Drukkerij Kommissie tot het doen oprichten van een drukkerij waar „De Tribune" en de overige geschriften der Partij zullen worden gedrukt, mits de Kommissie ten genoege van het P. B. kan aantoonen, dat de daarvoor door haar in haar voorstel benoodigd geachte gelden aanwezig zijn. Voor 236. Tegen 22. Blanco 20.

III. Naar aanleiding van het Internationale Kongres van Bazel, tevens met het oog op de steeds toenemende wapening hier te lande en de gespannen internationale toestand, en in verband met de wederom komende vredeskomedies in dit en het volgende jaar, wordt aan het P. B. opgedragen een agitatie tegen het militarisme en de oorlog te ontvouwen. Voor 270. Tegen 1. Blanco 6.

IV. De afdeelingen zijn verplicht een bepaalde, met het P. B. overeen te komen som, maandelijks af te dragen voor het propagandistenfonds. Voor 253. Tegen 11. Blanco 13.

V. Het congres acht het ongewenscht, dat afdeelingen der S. D. P. personen, die buiten elke organisatie staan, doen optreden op openbare vergaderingen, andere dan cursus-vergaderingen. Voor 221. Tegen 34. Blanco 22.

De Partijsecr.
J. C. CETON.

Van de Afdeelingen.

Amsterdam. ll. Zondag, debatteerde Gorter met Troelstra in Plancius. Troelstra sprak over het militarisme en trachtte zijne houding in de 2e kamer inzake de landsverdediging goed te praten. Gorter gaf hierop een zeer heldere uiteenzetting van het imperialisme, stelde de schandelijke houding van Tr. scherp in het licht en bood hem een openbaar debat aan. Tr. weigerde dit debat en antwoordde op de bekende demagogische wijze hetwelk echter in de vergadering heftige tegenstand uitlokte. Gorter kreeg na zijn rede daverend applaus. Wij wonnen 6 nieuwe leden en eenige abonnés op de Tribune.

a s. Maandag, 26 dezer 's avonds 8½ openbare vergadering in Café de Gouden Leeuw, Haarl.dijk 179 h. Haarl.plein. Luteraan en Wijnkoop spreken daar over de S. D. P. en de Verkiezingen.

Woensdagavond 4 Juni spreken Gorter, Luteraan en Wijnkoop in Handwerkers Vriendenkring.

Wijkbestuurders zijn:
voor district II en III Lisser, Vrolikstr. 347
„ „ VIII Botter, v. Speykstr. 30 en Secrève, Marnixstr. 397
„ „ IX Timmler, Bilderdijkstr. 200 en J. F. Vlaming, 1e Hugo de Grootdwarsstr. 89.

De candidatenlijsten zijn verschenen en reeds aan de wijkbestuurders afgegeven.

Allen dus nu aan het werk.

Bussum. Maandagavond sprak hier voor een volle zaal ter aanbeveling van de candidatuur de Jong het Kamerlid Roodhuizen. Onzerzijds debateerde Siewertsz uit A'dam die met de feiten het ware karakter van de concentratie ontmaskerde. De debater van de Arbeiderspartij v. Eisinga werd in de repliek door de heer R. met Troelstra, Duys en Schaper om de ooren geslagen. Tenslotte las de heer R. onder luid applaus van de grootendeels liberale vergadering een schrijven voor waaruit bleek dat Duys in een debat met Mr. Limburg te Wormerveer het stemmen van de soc. dem. fractie tegen de leerplichtwet in 1901 onverantwoordelijk gedoe noemde, hetwelk hij Duys wel verklaren maar niet verdedigen kon; in het vervolg zou iets dergelijks niet meer gebeuren. Repliek werd geweigerd. —

Enschedé. Voor de S. D. A. P. sprak Enka 16 Mei te Hengelo, en den 17en te Enschedé. Haar rede was telkens een doorloopende aanval op de coalitie, zooals we dat hier van een „Zelvelder" gewoon zijn. Aan de concentratie besteedde ze weinig tijd, 't zou trouwens ook niet mooi zijn van de A. P. gezien haar herstemmingsleuze. Door p g. Nijhuis werd te Hengelo gedebateerd die de halfslachtigheid der S. D. A. P. tegenover de liberalen aantoonde. In het antwoord v. Enka hoorden we weer het gewone trucje der A. P. dat *wij* hier de hoop waren der concentratie, terwijl toch de laatsten drommels goed weten dat bijgeval van herstemming hier tusschen liberaal en clerikaal, de A. P. juist zal raden onze uitbuiters hier te steunen.

O, bittere ironie! Ook trachtte ze nog debaters zieltje te winnen, door in navolging van Troelstra hier, hem op te roepen tot de terugkeer tot de oude partij, iets, wat ze echter zelf wel niet zal gelooven dat het gebeurt. — In Enschedé werd voor ons door Roosje Vos—Stel aan het debat deelgenomen, op voor ons uitstekende wijze. De S. D. A. P. kreeg menige bittere pil te slikken, en legde ze vooral de nadruk op de tweeslachtigheid van Enka's rede, als een gevolg van de neiging der A. P. tot de liberalen, welke zoo den strijd der arbeiders verdoezelde, en toonde zij aan de hand van verschillende feiten aan, hoe de liberalen niet te vertrouwen zijn op het gebied van Staatspensioen, Kiesrecht enz. Hoe de A. P. inzake haar optreden over het militarisme, kiesrecht enz., de bewustwording der arbeidersklasse en zoodoende haar machtsvorming tegenwerkte. Zij riep de arbeiders tenslotte op tot den grooten maatschappelijken strijd, en in Juni hun stem uit te brengen op onze candidaat Gorter, voor het algemeen kiesrecht, voor het socialisme. In haar antwoord aan de debaters (ook de syndicalist Lansink nam aan 't debat deel) trachtte Enka heel handig de debaters belachelijk te maken, wat haar bij een groot deel der vergadering, bestaande uit partijgenooten en enge geestverwanten vrijwel gelukte, hoewel ze dat leelijk vond, toen haar van de zijde der debaters daarop gewezen werd. Minder gelukkig was ze toen ze goed praten moest de uitspraken van Troelstra contra Militarisme. Volgens haar gaven debaters een totaal verkeerde voorstelling van Troelstra's woorden. Ze miste het verslag, anders zou ze letterlijk bewijzen: het stond zwart op wit. Toen haar daarop „Het Volk" waarin voorkomende het verslag van Troelstra's woorden (volgens de handelingen) door Lansink werd aangeboden, weigerde zij dat op grond van niet *officieel.* Wat blief, „Het Volk' niet oficieel? Toen haar daarop ons laatste vlugschrift „Soc. Dem en Militarisme", werd aangeboden nam ze dat aan als *officieel*, en las ze daaruit voor, dat volgens Troelstra het *de plicht* der *Soc. Democ. was om het vaderland te verdedigen.* Ze trachtte er zich uit te redden, door de arbeiders voor te stellen, dat ze toch in tijden van oorlog hadden te kiezen tusschen de grenzen of een .... „kogel door den kop". Van een Alg. Werkst. of anderzins is dus geen sprake bij de A. P. in zulke bewogen tijden, doch zou men het wel aandurven al die mannetjes door „hun kop" te schieten, wanneer nog maar de grootste helft het vertikte? Waarbij komt dat die mannetjes dan toch ook hun geweer in de vuist hebben. Hier komt men op het teere punt der Soc. Dem. eisch „Volksleger". Volgens haar diende men alleen de Soc. Dem. door in Juni te stemmen op de candidaat der A. P. en kon men na dien vacantie nemen. Door de noodige trucjes en bijbelteksen wist ze weer een deel van 't publiek het noodige applaus te ontlokken, of ze echter gesterkt zijn met socialistisch bewustzijn door zulke beweringen, mag men toch stellig betwijfelen. Nadat debaters nog 5 minuten kregen om Enka's verschillende scheeve voorstellingen recht te zetten, gingen we naar huis toe. De vergadering die tot na-middernacht duurde, had, dank zij de goede leiding van den voorzitter, een ordelijk verloop.

Den Haag. Donderdagavond 15 Mei had hier een vergadering plaats, belegd door den H. B. B. en S. D. A. P. Ter bespreking en regeling van den blauwen Maandag of deftiger, „de Juni demonstratie" Oudegeest trad als spreker op en trachtte dikwijls op de zonderlingste manier den aanwezigen arbeiders wijs te maken dat deze demonstratie een stap verder was in de verovering van het A. K. o.a. werd de betooging niet gehouden in den Haag omdat bij een eventueele toestemming van den burgemeester een stuk van het revolutionaire karakter werd ingeboet omdat hij eerst was gehouden zonder Burgemeesters toestemming. Oudegeest veronderstelde n.l. dat de burgemeester thans wel toestemming geven zou. De voorzitter gaf na het betoog gelegenheid om vragen te stellen Toen onze debater in het licht stelde dat niet alle aanwezigen het eens waren met het betoog dat door deze demonstratie de strijd voor het A. K en het belang der Arb: klasse werd gediend, en het noodig was in het licht te stellen dat deze demonstratie wel met de verkiezingen maar niet met de strijd om het A. K. iets te maken had, werd hem onder applaus der aanwezige S. D. A. P'ers (de vergadering was zeer slecht bezocht) het woord door de voorzitter ontnomen. Deze vergadering diende om de propoganda te regelen en er mochten derhalve alleen eenige vragen op de propaganda betrekking hebbende worden gesteld.

Inmiddels werd er natuurlijk niets geregeld en bleef het bij de speech van Oudegeest.

Er waren slechts enkele van onze partijgenooten aanwezig omdat diezelfde avond van Ravesteijn tegen de concentratie debateerde. Onder tumult en scheldende verlieten de S. D. A. P'ers hun mislukte vergadering en toen we hun vroegen om gedurende al den tijd van ons bestaan maar een stukje kritiek te noemen wat reden gaf tot die scheldpartij bleef men stom als een kudde schapen. Zou men in dat kamp nog wel weten wat onder het begrip democratie verstaan moet worden?

Woensdag 14 Mei werd door onze afdeeling een Openbare Vergadering belegd, naar aanleiding eener aanvrage van de afd. van den Bond van Ned. Onderwijzers, waarvan de bekende kwestie deser afdeeling — ontstaan door de indiening der motie-Couvée in den Haagschen raad, afkeuring uitsprekende over den inhoud van het orgaan der onderwijzers — de oorzaak was. Voor den B. v. N. O. trad als spreker op Snel, onzerzijds Van Ravensteijn. De eerste met het onderwerp: „De beteekenis van het hoofdschap voor de school en de strijdwijze van de Haagsche Bondsafdeeling voor de opheffing van het hoofdschap".

Van Ravensteijn behandelde het onderwerp „Waarom de Soc. Dem. Partij voor de verplichte neutrale staatsschool is". Het heldere en inslaande van diens rede heeft zonder twijfel zijn indruk bij de talrijk opgekomenen niet gemist. Eenig debat had plaats.

Maandag 19 Mei sprak Troelsta over de „Concentratie en de S. D A. P." Voor een volle zaal, waarin slechts weinige arbeiders — de toegang was 10 cent — hield Tr. deze maal niet eens een anti-klerikale redevoering. De zetel van Ter Laan in district I wordt namelijk bedreigd van de zijde der concentratie, die de populaire democraat Deen kandidaat stelde. 't Kwam er dus maar op aan, aan alle burgerlijke elementen — aan de onderwijzers b.v. duidelijk te maken, dat voor een goede uitvoering van het concentratie program niet Deen, maar Ter Laan gekozen moest worden; anti-kapitalistisch was dus de rede evenmin. Daar Deen niet voor debat verschenen was, vond Mr. Troelsta het goed, zijn rede tot over 11 uur te rekken. Onze debater Wijnkoop kreeg een half uur voor debat na een speech van ruim 2½ uur. Deze tijd gebruikt hij, om onder voortdurend geschreeuw der S. D. A. P'ers, de politieke comedie van Tr. aan de kaak te stellen, die, waar het zoo eens noodig is, de liberalen bestrijdt, terwijl zijn heele taktiek gericht is op een bestrijding van de klerikalen. In zijn antwoord gebruikte Tr. de gewone trucjes, om de vergadering tegen ons op te hitsen. Terwijl er geen dupliek toegestaan werd, „verbood" Troelstra aan Wijnkoop het interrumpeeren. Notabene, even te voren had noch de voorzitter noch Troelstra ook maar eenige moeite gedaan, om Wijnkoop het spreken mogelijk te maken. Zeker is, dat op de vergaderingen van de liberalen meer vrij debat is, dan op de vergaderingen der S. D. A. P. Op de laatste concentratie verg. werd tenminste aan de debaters, omdat er geen dupliek was, het interrumpeeren toegestaan, waarvan de S. D. A. P'er Ter Laan dan ook een ruim gebruik gemaakte.

Dinsdagavond 27 Mei, openbare vergadering in district II, Veenkade 22, waar B. Coltof spreken zal over: „De aanstaande verkiezingen en de S. D. P.. Donderdagavond 29 Mei, spreekt J. H. v. d. Werff over hetzelfde onderwerp in de openb. verg. in district I, Vaillantlaan 128, hoek Hobbemastraat.

Hilversum. De vorige week sprak Mr. Van Best hier voor de Katholieken in een ook door arbeiders druk bezochte verg. over de Tariefwet. Onzerzijds werd gedebatteerd door Booleman, die wees op de nieuwe lasten, welke den arbeiders bij aanneming van deze wet zouden worden opgelegd en hen aanspoorde hun eigen strijd te voeren tegen klerikaal en liberaal. Van de aanwezige S. D. A. P'ers verlangde niemand debat.

Leiden. Verleden week Vrijdag werd onzerzijds gedebateerd in een slecht bezochte verg. van de Chr. Sociale partij. Ook een Christensocialist debateerde, de S. D. A. P. niet. — Woendag hield prof. Eerdmans een door en door reactionnaire rede voor het comité voor de openbare school. Ook hier werd door van Schie gedebateerd, de S. D. A. P'er Wijkman sprak alleen als lid van den onderwijzersbond en beval niet eens Van der Waerden aan.

Rotterdam. Op speciale uitnoodiging van 't Bestuur der afd. III van de S. D. A. P. hadden wij Maandag j.l. voor debat gezorgd op de vergadering, waar Jos. Loopuit, Kamerkandidaat voor dat district zou spreken. Van Ravesteyn wees er dan ook op, dat dit de reden was, dat wij tegenwoordig waren, aangezien we natuurlijk overigens in districten, waar we niet aan de verkiezingen meedoen, als regel niet gaan debatteeren. Nu was echter 't grappige, dat Loopuit, die een lange rede hield, waarin ook maar niet een woord over 't socialisme voorkwam, van deze uitnoodiging tot vrij debat niet op de hoogte was en meedeelde, dat hij met den laatsten trein weg moest. Van Ravesteyn debatteerde dus slechts een kwartier en noodigde Loopuit speciaal uit eens aan te toonen, dat de S. D. A. P. inzake militarisme niet veranderd was sinds 1902—1903. Dit deed Loopuit niet, maar hij bood onzen debater, zoodra hij tijd had, d. w. z. na den 17n Juni, een debat aan met gelijken tijd. Dit werd door v. R. natuurlijk graag aanvaard. En zoo hebben we dus al 't tweede groote debat na de verkiezingen in 't vooruitzicht.

21 April sprak Reyne te Rotterdam voor de concentratie over de tariefwet.

Smak noemde het een veeg teeken dat niet mocht worden gesproken aan den vooravond van de verkiezingen over het concentratieprogram, hekelde de zwendel van de liberalen met deze wet en wees het militarisme bevorderd door rechts en links, aan als opzuiger der belastingen, in hoofdzaak opgebracht door het arbeidende volk, wekte op bij stemming en herstemming geen klerikaal of liberaal te stemmen.

Suze Groeneweg van de S. D. A. P. vond evenals de voorz. Smak buiten de orde, doch deze lakeiendienst verhinderde niet dat ook zij hetzelfde te hooren kreeg toen zij het kiesrecht besprak.

Weesp. Nog een enkel woord over de vergadering te Weesp. De S. D. A. P. probeert nog steeds dit zaakje tegen mij uit te buiten in de hoop mij hier door onmogelijk te maken. Ook Van der Kieft weer in „Het Volk" hoewel hij zeer goed weet dat repliek in die vergadering niet mogelijk was.

Was hij zelf het soms eens met het antwoord van De Jong gegeven? Hij kreeg evenmin gelegenheid voor repliek als ik.

En om nu een bewijs te geven hoe licht een enkel woord verkeerd wordt verstaan, wijs ik er op, dat over het gesprokene over de subsidie voor de bijzondere school eveneens verschil bestaat tusschen spreker en een vergaderingbezoeker, die een christelijken onderwijzer verslag van het gesprokene gaf.

Ook in het plaatselijk blad de „Weesper Courant" komt het niet voor zooals de S. D. A. P. beweert, dat ik zou gesproken hebben.

Een paar dagen voor de bewuste vergadering sprak ik in Huizen en haalde hetzelfde aan en men heeft mij daar goed verstaan.

Door een der liberale heeren in Weesp werd mij medegedeeld dat de S. D. A. P. handteekeningen verzamelde bij de vergaderingbezoekers, maar dat hij had geweigerd omdat hij niet kon beweeren of ik het woord „waarschijnlijk" ook had gebruikt.

Zullen zij dit ook vermelden? G. A. VADER.

Zwolle. Vrijdag sprak hier de concentratie-candidaat Knobel. Luteraan kreeg 10 minuten voor debat, die hij zoo goed wist te gebruiken, dat de liberale dames en heeren door een oorverdoovend spektakel te maken hem beletten zijn kort betoog te eindigen. Een veertigtal aanwezigen verliet onder protest tegen die wijze van doen de zaal. Daarbij was de S. D. A. P'er Vogt, tegen wien nog procesverbaal werd opgemaakt wegens opruiing der vergadering. Hij had nl. de aanwezigen mede opgewekt weg te gaan. „Het Volk" vermeldt natuurlijk van dit alles niets.

Partijgenooten! Zendt Geld

voor de verkiezingen aan de besturen en aan het Partij-Sekretariaat!

Advertentiën

De Levensverzekering „AURORA"

Opgericht 12 September 1887

Heerengracht 62, AMSTERDAM,

bestemt haar eventueel te maken winsten als volgt: 75 % aan „De Weezenkas", Vereeniging op den grondslag van het beginsel: „Opvoeding zonder geloofsdogma" en 25 % aan het „Nederlandsch Vrijdenkers-Fonds".